

STISHOVA NATALIYA

a Ph.D. in History, a deputy director of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6577-2325>

СТІШОВА НАТАЛІЯ

кандидатка історичних наук, заступниця директорки Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6577-2325>

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2022. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

PRESERVATION OF THE UKRAINIANS' SPIRITUAL HERITAGE IN THE CONDITIONS OF RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The putin's regime does not hide its goal – the destruction of Ukrainian statehood – in the current aggressive war of Russia against Ukraine. The enemies voice the task of putin's Russia – to eradicate Ukrainian identity, that is to annihilate people speaking their native language, preserving their ancient customs, rites and traditions, their religion, the people who creates an original culture with the national heritage.

We have a rich spiritual heritage. It is the basis, the foundation of the indomitable national spirit. Just the national spirit, rooted in traditional heritage, unites Ukrainian society and is the spiritual base of our safety.

Ukraine is on fire. This image is not new in our history. Ukrainians have survived more than one war, experienced Holodomors, many migrations and emigrations, numerous economic, cultural and educational experiments, but preserve their national identity, because they have a millennial (centuries-old) spiritual and cultural heritage.

Today, in the conditions of savage, barbaric destruction of our cities and villages, burning of territories to ashes, torture and murder of civilians, the Soviet rhetoric of russia about the *fraternal* people and language has been changed. The muscovite rhetoric of the 19th century, as told by Taras Shevchenko in *The Great Vault* mystery play has been returned: "*The Muscovite, too, no beginner! / He knows just how to warm his fingers. / I may be fierce – but all the same / I cannot bring to pass that/ Which in Ukraine the Muscovites / Are doing to the Cossacks. / Now look! They will print a decree soon: / «By God's abounding Mercy, / Both you are Ours and all is Ours...»*".

We have a clear motivation to preserve the national spiritual heritage, to popularize it. Ukrainian language is an important marker of spiritual values today. It is a tool for communication of modern diplomats, politicians, statesmen, military figures, the language of science, education, multifaceted culture. Just these functions of the Ukrainian language pose a threat to russia. The state-empire has agreed to the existence of the language of entertaining Ukrainian humor, on the background of which the social prestige of the *russian language* and, accordingly, the *russian world* is rising. The language in the time of war is, literally, a weapon, as it is the first sign of distinction between *own and foreign*, which is a significant research problem for modern linguists.

It is important that as a result of the military and crisis events those have taken place and continue in Ukraine till nowadays, interfaith unity and cooperation of churches of different faiths are confirmed. Such cohesion occurs mainly during the period of martial law in the state. The institute of military chaplaincy is developed and strengthened under the circumstances.

Currently 90–130 positions of military clergymen (chaplains) are registered in the ranks of the Armed Forces of Ukraine officially (under the concluded agreement). They have not

got military ranks and belong to different denominations – Orthodox Church of Ukraine, Ukrainian Greek Catholic Church, Ukrainian Orthodox Church, Ukrainian Evangelical Church, *Tabernacle* Church of Christians of Evangelical Faith. According to chaplains' evidences, there are no interfaith contradictions during the war period, spiritual assistance is provided to those who need it, regardless of religion. Also, everyone is welcome to join the celebration of religious holidays (Christmas, Easter, Trinity, Feast of the Saviour, Assumption, Intercession, etc.).

Today's struggle for statehood and freedom has not only united Ukrainian society, but also aroused a demand and great interest in ethnogenesis, ethnic history and culture, language, religion. Therefore, it is now necessary to intensify efforts concerning the moral and spiritual filling of society. The task of the Ukrainian ethnos is to rehabilitate Ukraine and at the same time consolidate the nation, promote the unceasing development of historical consciousness, revival, preservation and popularization of Ukrainian spiritual heritage.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ДУХОВНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У сучасній агресивній війні росії проти України путінський режим не приховує своєї мети – знищення української державності. Вороги озвучують завдання путінської росії – викоринити українську ідентичність, тобто знищити народ, який розмовляє своєю мовою, зберігає свої давні звичаї, обряди й традиції, свою релігію; народ, який творить своєю національною спадщиною самобутню культуру.

Маємо багату духовну спадщину. Вона – основа, фундамент незламності народного духу. Саме народний дух, закорінений у традиційній спадщині, єднає українське суспільство і становить духовний фундамент нашої безпеки.

Україна в огні – цей образ не новий у нашій історії. Українці витримали не одну війну, пережили Голодомори, багато міграцій і еміграцій, численних економічних і культурно-освітніх експериментів, але зберегли свою національну ідентичність, бо мають тисячолітню духовно-культурну спадщину.

Сьогодні, в умовах дикого, варварського знищення наших міст і сіл, випалення територій, катувань і вбивств цивільного населення, змінилася радянська риторика росії про «братній» народ і його мову. Повернулася московська риторика XIX ст., про яку мовиться в містерії Тараса Шевченка «Великий льох»: *«Та й москаль незгірша штука: / Добре вміє гріти руки! / І я люта, а все-таки / Того не зумію, / Що москалі в Україні / З козаками діють./ Ото указ надрюкують: / «По милості Божій, / І ви наші, і все наше...».*

Маємо чітку мотивацію збереження національної духовної спадщини, популяризування її. Важливим маркером духовних цінностей сьогодні є українська мова – інструмент спілкування сучасних дипломатів, політиків, державних, військових діячів, мова науки, освіти, багатогранної культури. Саме ці функції української мови загрожують росії. Держава-імперія погоджувалася на існування мови розважального українського гумору, на тлі якого вивершувалася соціальна престижність «язика» і відповідно «русского міра». Саме мова в час війни – це, у прямому значенні, зброя, оскільки є першою ознакою розрізнення *свій – чужий*, що є важливою проблемою дослідження мовознавців сучасності.

Важливим є те, що внаслідок воєнних і кризових подій, які відбувалися й тривають дотепер в Україні, засвідчено міжконфесійне єднання та співпраця церков різних віросповідань. Таке згуртування відбувається переважно під час воєнного стану в державі. За таких обставин розвивається та зміцнюється інститут військового капеланства.

Нині в лавах Збройних Сил України офіційно (за укладеним договором) зареєстровано 90–130 посад військових священнослужителів (капеланів). Вони не мають військових звань і належать до різних конфесій – Православної церкви України, Української греко-католицької церкви, Української православної церкви, Української євангельської

церкви, Церкви християн віри євангельської «Скинія». Зі свідчень капеланів, на війні не виникають міжконфесійні протиріччя; духовну допомогу отримують ті, хто потребує, незалежно від віросповідання. Також усі охочі долучаються до відзначення релігійних свят (Різдва, Великодня, Трійці, Спаса, Успіння, Покрови та ін.).

Сьогоднішня боротьба за державність і свободу не лише об'єднала українське суспільство, а й викликала запит та неабиякий інтерес до етногенезу, етнічної історії та культури, мови, релігії. Тому саме тепер потрібно активізувати зусилля щодо морального й духовного наповнення соціуму. Завдання українського етносу – реабілітувати Україну й водночас консолідувати націю, сприяти безупинному розвитку історичної свідомості, відродженню, збереженню й популяризації української духовної спадщини.